

Monté's herfst

Tot de duizend-en-eerste nacht hielden zij de bekoring vast, of de bekoring hen, in de aandacht voor elkaars lichaam. Toen zijn de rimpels in het hoeslaken zachtere contouren gaan vertonen, alsof ze zich zelfs in hun slaap nauwelijks meer durfden te bewegen. Monté wilde alleen nog aan die jonge nachten denken, zijn vrouw niet, ze scheen te leven bij het moment, het geheim te bezitten van zo iemand als een levenskunstenaar. Toch had ze haar zwaktes, sluimerde er een of ander toekomstbeeld in haar. Hij vreesde haar biologische tijd klok, een getik dat zich soms liet horen in ongedurig geijsbeer van haar naaldhakken op de vloer boven zijn hoofd wanneer hij zich in de bedompte kelder aan zijn aquaristiek wijdde. Hij bespeurde het ook aan de talloze variaties waarmee zij hem welterusten kwam wensen. Zij ging steeds als eerste naar bed, en hij wist dat ze op hem wachtte, nog altijd. Ze vroeg woordenloos, ze vroeg liggend op haar zijde met de rug naar hem toe gekeerd, ze vroeg met een wakend oor. En ze bleef vragen, ze wilde het nog steeds, maar niet wilde ze het-zoals-altijd, de onveranderlijke rituelen, de inkapseling van hen tweeën in dierlijke omstrengeling, ze wilde, voelde hij, de vrucht ervan zien.

‘Als iemand niet aflat te vragen, dan wordt hij of zij afstotend’, zei een jongere collega laatst in de lerarenkamer.

Ze hadden voor de verandering over de liefde willen spreken maar waren niet verder gekomen dan wat

gehakkel over hedendaagse verhoudingen, menselijk verkeer in vraag en aanbod. Iemand maakte een grapje over liefdesaffaires tussen leraar en leerling en Monté had een ogenblik de ogen op zich gevoeld en een waarschuwend vinger achter die strakke smoelen vermoed. Het was hem bijgebleven, en later, in een toestand met zweet op de borst en kilte onder de dekens, had het zich opgeblazen tot het beeld van een reusachtige wenkbrauw, gebiedend opgetrokken, boven de spookachtige holte van een oogkas. Een meisje, van wie hij de naam nog niet wist, pas sinds de herfst nieuw op school in de examenklas, zat naakt onder de harige boog en schudde de lange kastanjebruine vlechten weg van haar kleine borsten. Ze spreidde haar benen over de boog van de benige oogkas, er lag een rode glans over haar schaamhaar, en ze begon in onwaarachtige naïviteit van een gifgroene appel te eten. Ze keek langs hem heen naar een mysterieuze verte en begon haar bekken te bewegen op het ritme van vreemde muziek, die met oerklanken de holle oogkas onder haar schaamstreek zo deed resoneren dat hijzelf ervan trilde. Bij het ontwaken uit de droom, nog onhelder, had Monté bedacht dat het meisje de poortwachter was van de gapende spelonk onder haar benen, met misschien een tweelingzusje als fluitspeelster in het onderaardse. Was de holle oogkas de zijne geweest, de poort naar een naderende depressie?

Hij hoorde zijn vrouw de badkamer verlaten, de bekende geluiden (minder vertrouwd, op het punt van vervreemding feitelijk) door de openstaande huiskamerdeur komen, in de kille akoestiek van kale witte muren en krakende vloerdelen. Hij bleef stug kijken naar wat op de televisie werd vertoond: een populair-wetenschappelijke documentaire over het gedrag van kwantumdeeltjes.

In zijn ooghoek zag hij haar langszweven, een schim

van zijn vrouw, zonder dat opgewonden dansend getrippel van weleer. Ze had een tragere gang gekregen. Trotsere schreden, zeker. Een soort stuurse flamingo. Ze droeg een doorschijnend zwart nachthemdje, dat net over haar billen viel. Hij dacht tenminste dat ze zoiets droeg, waarschijnlijk niet uit praktisch oogpunt maar om hem te verleiden. Als een signaal dat wat haar betreft de celibataire periode, die met aldoor kleinere intervallen terugkeerde, was verstreken. Wilde ze zijn gegroeide ongevoeligheid voor lingerie nieuw leven inblazen of was het een provocatie?

Hij had iets in haar richting gemompeld over die kwantumdeeltjes. Over het zowel voorwaarts als achterwaarts bewegen van die deeltjes in de tijd. Ze had haar 'welterusten' laten volgen door een korte pauze en een flinke zucht door haar neus. Het klonk een beetje dreigend, als gebries. Misschien vergiste hij zich. Ook het oor kon bedriegen.

Nee. Zij verstond de kunst om ook aan een zucht verschillende tonen mee te geven. Had ze misschien ook een finale zucht op haar repertoire? Misschien oefende ze die bij zijn afwezigheid, in de keuken of de badkamer of zo. Niet haar laatste ademtocht, nee, daar moest hij niet aan denken, maar aan een punt achter het hele ritueel. Een voorgoed.

'Ik heb genoeg van jou, dat zonderlinge nachtbraken van jou, bij die zotte bakken in die bizarre kelder van je. Ik ken niemand die zijn vissen gaat bekluren als de nacht valt', zou ze kunnen zeggen, gevolgd door die slotzucht.

Was er een voorgoed? Een voorgoed tussen hem en Denise?

Denise. Hij hield nog van haar naam, sprak hem graag uit. In het begin als 'Nies' of 'Niesje', nu 'De-nise'. Nooit 'De-ni-se', nog niet, misschien was dat iets voor later.

Wat als hij nooit haar naam had gekend? Hij zou haar misschien een naam hebben willen geven, zoals Robinson Crusoe zijn vriend Vrijdag noemde. Gaat er niet veel verloren zodra je iemand een naam geeft? Sterft het onbenoemde niet achter zoiets dominants als een naam?

Er zijn veel verschillende mensen die naar dezelfde naam luisteren. Zo te zien hebben de klank en het ritme van hun naam weinig invloed op hun karakter. Toch is het verleidelijk om naamgenoten met elkaar te vergelijken, zoals het verleidelijk kan zijn om mensen van hetzelfde type en hetzelfde sterrenbeeld naast elkaar te zetten. Er zijn zinnelijke en preutse nimfen, dominante en meegaande Vissen. Maar hun naam of teken vormt nauwelijks een sleutel tot hun persoonlijkheid. Met een naam ben je afroepbaar, dat is alles. En toch is het moeilijk iemands naam te negeren wanneer je aan de persoon denkt. Dat maakt een naam hinderlijk. Misschien hanteren sommige Noord-Amerikaanse indianenstammen de meest logische naamgeving: zij wachten tot hun kinderen duidelijke kenmerken beginnen te vertonen. Zo kan een naam tenminste iets zeggen over de drager en kan de drager op zijn beurt een voorbeeld aan zijn naam nemen. Die kinderen verdienen een naam.

Monté dacht aan het meisje uit de droom. Ze zat in een examenklas en volgde Nederlands en geschiedenis bij hem. Hij dacht aan hoe hij haar had zien verschijnen op het schoolplein, opeens, een bezienswaardigheid tussen de leerlingen, een ster die kon imploderen, je mee kon trekken, een diep zwart gat in. Hij had haar opzettelijk niet naar haar naam gevraagd.

Waar kwam ze vandaan? Het schooljaar was al in gang, ze was laat. Een anachronistische verschijning, dat meisje, in een lichtbruine montycoat, met ellenlange kastanjekleurige vlechten en een in zichzelf gekeerde blik.

De warrige schoolleiding had haar komst en passant gemeld, alsof ze maar een aanwaaier was die al na enkele weken zou vertrekken. Daar waren er immers meer van. Hij wist zelfs niet of ze op haar hadden gedoeld, die duistere nimf die zich eenzellig tussen de anderen bewoog, een van die zeldzame leerlinges die bij tijd en wijle zijn fantasieën beheersten.

Wat betekende dat eigenlijk: bij tijd en wijle? Zat er regelmaat in die perioden waarin iemand zijn dromen en gedachten overheerste? Had het met het weer te maken, het seizoen, lag er een bepaald ritme verborgen in de golven van zijn herinnering? Hij was het gewend maand en jaar van aankoop langs de rand aan de binnenzijde van grammfoonplatenhoezen te noteren en hij bleef verbaasd over de nauwkeurigheid waarmee zijn verlangen naar een bepaalde grammfoonplaat weerkeerde, alsof veel van de muziek die hij beluisterde slechts bij één seizoen paste.

Hij keek de documentaire niet af, schakelde de televisie uit, verliet zijn klassieke luie rookstoel en wierp een blik tussen de schuifdeuren naar het slaapvertrek. Denise had het bedlampje uitgedaan, ze lag op haar rug, het hoofd opzijgedraaid. Het licht van de schemerlamp in het woonvertrek viel naar binnen en legde het omslag bloot van een glanzend magazine dat ze op zijn hoofdkussen had gelegd. De covergirl had alles wat de nimf met de bruine vlechten en de montycoat niet had. Een ontsmet masker zonder ziel.

Wilde Denise hem via de veronderstelde schoonheid van een ander verleiden, of had ze het magazine onverschillig en toevallig zo van zich af geschoven?

De covergirl verdween door een korte ruk aan het koordje van de schemerlamp. Als Denise hem stiekem begluurde, zou zij nu louter de contouren van zijn gestal-

te zien, er misschien een ander in proberen te ontdekken, een droomman in het vale lantaarnlicht dat hem van buiten bescheen.

Toen hij zich omdraaide om de gangdeur te openen, hoopte hij niet haar nachtgroet te hoeven horen met zo'n trilling van verwijt erin. Hij wilde geen schuldgevoel om zijn vlucht naar zijn heimelijk ritueel in de kelder, waar hij bij het aquariumlicht, altijd bedacht op Denises eventuele plotselinge verschijnen, zichzelf weer overgaf aan zijn fantasieën, waarin de laatste tijd alleen nog de nimf optrad, die alleen zwarte kniekousen droeg onder een veel te wijde montycoat.

Zonder hoorbaar protest liet Denise hem vertrekken uit de kamer naar de gang, aan het eind waarvan de deur naar de oude wijnkelder leidde.

De veertigjarige was de trap afgedaald en zag tot zijn verbazing dat in de kelder, in het grote aquarium, een tijdbom was ontploft. Het tafereel greep hem bij de strot, joeg zijn hartslag op en dwong hem zelfs bijna de trap weer op, naar de slaapkamer om zijn vrouw erbij te roepen: 'Moet je dát eens zien, Denise, die luie vissen van me gaan daar als razenden tekeer, ze lijken wel krankzinnig geworden, zouden ze ...?'

Denise, met tegenzin achter hem aan, zou het schouwspel zwijgend in zich opnemen. Ze zou hem aankijken met een blik die hij waarschijnlijk nooit meer zou vergeten. Hij zou zich generen elke keer dat zij hem weer naakt zou zien. Want hij wilde het in zijn handen nemen, dit wonder, dit bij tijd en wijle, hij wilde zich een poosje kweker, nee, zich echt voortplanter wanen zonder Denise het gevoel te geven haar tegelijk iets te ontzeggen. Hij moest het geheim zien te houden, deze nacht in elk geval.

Hij bloosde bij het zien van de paaiing van zijn dwergmeervallen, een schooltje van twaalf Corydorassen op

een kale zandbodem onder een paraplu van drijfplanten die het wateroppervlak overwoekerden. Hij had veel vissoorten gehouden, Zuid-Amerikaanse en Afrikaanse soorten: zalmen, karpers, baarzen, meervallen en exceptionele soorten zoals vlindervissen en nijsnoeken. Voor elke soort had hij een speciaal aquarium zo veel mogelijk aangepast aan haar natuurlijke biotoop en na bestudering karaktereigenschappen ontdekt die hem niet bevielen en de vissen weer weggedaan. Afgewezen. Ten slotte was één aquarium overgebleven en grijsden de andere leeggehaalde bakken langs de muren hem in vreemde spiegelingen toe. Want het gedrag van de kleine meervallen met hun gedrongen, knotsvormige lijfjes en besnorde onderstandige bekken, hun gemeenschapszin, hun scharrelende manier van zwemmen met de buik soms zinnelijk schurend over de bodem, hun paradijselijk gewroet in het zand, het zonder geruzie samen verorberen van een uit de bodem getrokken worm, hun lichtschuwheid, hun grenzeloze luiheid en onkreukbaar pacifisme, dat alles had hem blijvend bekoord. Deze vissoort, anders zo vertederend, bracht hem nu in ernstige verlegenheid met zijn extatische liefdesspel, waarbij het onduidelijk was wie met wie een paartje vormde.

Zo te zien waren ze inderdaad polygaam, zoals de vakliteratuur meldde. Vrij van jaloezie, zou Monté eraan toe willen voegen. Anarchistisch, zonder leider, zonder baas, zoals bij sommige andere minder bekende vissoorten. De vrouwtjes, groter en trager dan de mannetjes, zwommen schijnbaar doelloos rond, omzwermd door twee of drie mannetjes. Dan, plots, lieten ze een mannetje toe. Monté zag hoe een vrouwtje haar bek door de borstvinnen van een mannetje liet omklemmen, maar nergens zag hij het sperma dat zich volgens kweekverslagen vrij door het water moest verbreiden. Wél

zag hij eitjes vrijkomen. De vrouwtjes ving en ze op in hun buikvinnen en reppen zich naar de ruiten om er de klevende eitjes in rijen tegenaan te plakken. Vermoeid lieten ze zich terug naar de bodem zakken, rustten er uit en vervolgden dan weer hun chaotische liefdesspel met een heftigheid die Monté verbaasde.

Diep van binnen wilde hij het delen, dit tafereel, met Denise, zijn vrouw, maar hij durfde haar niet te wekken, uit angst zijn fascinatie te tonen.

Hij voelde zich ongerust toen hij diep in de nacht naast haar in bed kroop. Zou hij over zijn geheim in de kelder gaan dromen, er hardop over gaan praten in zijn slaap? Ze had van die ogenblikken, zomaar aan tafel, waarop ze hem vroeg over dingen die hij gezegd zou hebben in zijn slaap. Op een keer was het uitgelopen op een discussie, in hoeverre je geheimen voor elkaar mocht hebben in een huwelijk.

‘Iemands gedachten’, zei Monté, ‘weiger ik als geheim aan te merken. Het feit dat je ze hebt is een natuurlijk recht. Zodra iemand vermoedt dat je een geheim hebt, wordt je gedrag als dubieus gezien, of je gaat je zo gedragen.’

‘Maar zodra je iemand deelgenoot maakt van je gedachten,’ zei ze, ‘geef je de ander het recht ze te delen.’

‘Zelfs al uit je die in je slaap?’

‘Ja.’

Hij rolde zich op zijn buik, in de hoop dat als hij in zijn slaap zou praten, zijn woorden geabsorbeerd werden door zijn hoofdkussen. Maar toen hij wakker werd, lag hij op zijn rug. De plek naast hem was leeg, als gewoonlijk in de ochtend.

Denise stond altijd als eerste op, had haar werk buiten het dorp, in de stad. Toch kwam de plek hem leger voor dan anders: het hoeslaken was zo glad dat het leek of ze

er helemaal niet had geslapen. Hij zocht naar een briefje op het nachtkastje, een van die ritueeltjes die al ruim voor de duizend-en-eerste nacht waren doodgebloed. Een lieve boodschap was uitgesloten, anders dan een afscheid, iets wat hij vreesde en waar hij tegelijk heimelijk op hoopte.

Hoewel hij niets liever wilde dan direct na het eten zijn hermetische schuilplaats opzoeken om te kunnen scharrelen bij het zachte aquariumlicht, hield hij Denise gezelschap bij de televisie, de zoveelste avond van zwijgzaamheid zonder hoop op verlevendiging. Hij luisterde naar hoe haar kaken de nootjes fijnmaalden, hoe ze de knabbels in een gestaag, bijna verbeter ritme tot zich nam, glas sherry in de hand, benen over elkaar geslagen, een gouden muiltje balancerend op haar tenen. Later op de avond, terwijl hij overdreven belangstelling veinsde voor een of andere documentaire, spitste hij zich op de geluiden die ze maakte in bad- en slaapkamer. Hij probeerde andere geluiden te ontdekken tussen de vertrouwde: dissonanten die misschien een plannetje verrieden, ze was zo zwijgzaam, er moest toch iets in haar omgaan. Had ze zijn geheim ontdekt?

Hij sloop de keldertrap af en maakte licht in de kale aquaria, zodat die indirect de donkere bak met de Corydorassen en hun broedsel konden beschijnen. Hij bekeek de melkwegen van eitjes, probeerde er figuren in te ontdekken die in hun toevalligheid misschien iets over zijn eigen gesteldheid konden vertellen. De clusters van witte eitjes waren ongeordend tegen de ruiten geplakt en na lang getuur kwam Monté niet verder dan een vergelijking met een witte parelketting die door een geheimzinnige centrifugale kracht in het water gebroken tegen de ruiten was geslingerd.

Met een vinger volgde hij het spoor van het gebroken snoer vanaf de voorruit via de zijruiten naar de achterraut. Die was donker geschilderd, het veiligste palet voor vissen. Daar veranderde de parelketting in meteorietenregens. Ze hingen bevroren boven de hoge ruggen van de vissen, die achterin op de bodem lagen te dommelen.

Twaalf rood-groene exemplaren in hun vertrouwde indolentie. Duizend eitjes, die in de tweede nacht een geelwitte tint hadden aangenomen. Er zat leven in, en één blik op de ouderdieren was voldoende voor de verdenking dat ze op een nacht de eitjes zouden verorberen. Dus ging hij haastig aan de slag met het gereedmaken van een broedbak.

Hij werkte tot vroeg in de ochtend, gleeed stilletjes in bed om Denise niet te wekken en ging na een hazeslaapje met een vreemde helderheid in zijn hoofd naar school.

Het was of hij optrad in een droom, waarin niemand hem kon aanraken. Maar iemand wekte hem in de middagpauze tijdens zijn rondje over het schoolplein. Het was de nimf in de lichtbruine montycoat. Ze keek hem even aan, leek hem in haar donkere ogen op te willen zuigen. Wendde zich toen af, alleen, het in zichzelf gekeerde meisje liep altijd alleen. Ze leek bewust haar lange vlechten in haar capuchon te hebben gelegd, als een ketting van een genootschap waar het symbool zwaarder telt dan het materiaal. Zo legde Monté een link met de parelketting van duizend eitjes in het aquarium. Die trof hij bij zijn thuiskomst in duizend stukken op de bodem van de broedbak. Hij had geduldig de hard geworden eitjes een voor een met zijn duimnagel van de wanden gestoken, in een netje opgevangen en naar de broedbak overgebracht.

Hij vroeg zich af hoe het met de herinnering van de achtergebleven ouders zat. Of ze eigenlijk wel een herinnering hadden. En hoe die dan werkte. Ze leken onverschillig, liefdeloos zelfs. Ze kenden geen broedzorg, deze vissen, ze gaven gehoor aan hun drift en verder niets. Geen onderwerp om met Denise over te spreken.

In de derde nacht verschenen donkere stipjes in het hart van de eitjes.

Op de vierde dag kon hij de avond niet meer uitzitten achter de televisie. Hij vertelde Denise het nieuws. Ze reageerde tam, bekeek hem meewarig toen hij haar vroeg of ze het goedvond dat hij alvast naar beneden ging.

‘Al blijf je er wonen’, meende hij haar te kunnen horen mompelen toen hij de kamerdeur achter zich sloot.

Hij hoopte dat ze hem zou volgen, de trap af, vreesde het tegelijkertijd. Hij moest wel een laffe echtgenoot zijn, te vluchten voor haar kinderwens naar een broedplaats achter glas, waar dieren huizen die zich niet laten aaien. Misschien was de verklaring dat hij zijn moeder de eerste zes weken van zijn leven achter het glas van een couveuse had ervaren.

Hij was weer even het jongetje van vroeger toen hij in de donkere kelder met een zaklamp op de broedbak afsloep. Hij herinnerde zich opeens het dolen met zijn speelkameraadjes door lange keldergangen onder in de eerste hoge flatgebouwen in de stad, hoe ze wegvluchtten uit het betonnen onderaardse en in hun zucht naar avontuur de straten uit renden naar de weilanden. In de greppels lag kikkerdril, dat ze meenamen naar school, waar de onderwijzer een aquarium in de vensterbank had staan. Ze zagen de kikkervisjes uit de dril tevoorschijn komen, hoe eerst de achterpootjes groeiden, toen de voorpootjes, en op een middag gaven ze de volgroeide kikkertjes de vrijheid op de weilanden.

Het broedsel van de dwergmeervallen in zijn kweekbak spotte met de kweekverslagen in de vakliteratuur. Monté ontdekte dat er nu al visjes uit het ei waren gekropen: tien à vijftien. Eén onverschrokken exemplaar hield zich zelfs al op aan het wateroppervlak. Monté vroeg zich af wanneer de visjes over zouden gaan op hun typische darmademhaling. Hij vond dat ene visje heldhaftig, want als hij er zelf een was geweest, had hij vast een hoekje op de bodem gezocht, ergens achteraan.

Eigenlijk was hij te verlegen om leraar te zijn, hij zou ermee moeten gaan ophouden die komedie te spelen voor de klas, bijna mechanisch zijn lessen afdraaien, zoals hij dat al jaren deed, hij kon een lesuur lang over geschiedenis of literatuur praten zonder ook maar één slok water te hoeven nemen. Was hij dan niet te vergelijken met een aquariumbewoner?

In de holte van zijn gezicht, dat door het schijnsel van de zaklantaarn in de broedbak leek te spoken, lag het tapijt van eitjes op de kale spiegellende bodem. Hij waande zich een schouwende god, onaangedaan door de beweging die de eitjes op de kale aquariumbodem maakten, hoe ze een voor een, twee bij twee, tien bij tien tegelijk kantelden, dan braken, en hoe de visjes uit hun gevangenschap kropen naar de weidsheid van hun waterige universum. Maar hij, Monté, zag dat hun wereld begrensd was, zoals de contouren van zijn gezicht in de aquariumruit zijn eigen gedachtenwereld leken te minimaliseren tot een herhaling waaruit geen enkele ontsnapping mogelijk was.

De volgende ochtend leek de nimf voor hem uit te dansen in het park op zijn wandeling onderweg naar school. Misschien droomde hij, want het meisje met de lange, slingerende kastanjebruine vlechten en de wuivende,

opengevallen montycoat had zich niet eerder in het park vertoond, althans niet aan hem. Ze droeg zwarte wollen kniekousen, niet die witte uit zijn fantasieën. Misschien was hij te vroeg vandaag, misschien te laat, en zat hij nu op haar tijdschema. Hij had vergeten zijn polshorloge om te doen, begon onder slaapgebrek te lijden. Maar hij zag heel goed dat de nimf hem had gezocht en dat ze wist dat hij achter haar liep, op bescheiden afstand. Ze leek te neuriën, hij dacht zo iets te horen in de vlagen herfstwind die haar adem langs zijn oren blies.

Later op de dag, staande voor de klas (soort slapend vuurpeloton, zo schoot het even door hem heen), vertelde hij over Nederlands-Indië, de periode van tempo doeloe, de laatste dertig jaren van de negentiende eeuw, voordat de industrialisering het leven begon te versnellen, en nog altijd versnelt, die vredige tijd toen zijn verre voorouders nog geloofden voor altijd in rust en weelde in Indië te kunnen blijven wonen, een periode waarover hij met zijn door kolonialisme doortrokken familiegeschiedenis nog altijd heimelijk fantaseerde.

Hij probeerde de nimf te plaatsen in die tijd: wat voor rol zou zij in zijn virtuele leven kunnen spelen? Als *njai*, de koloniale term voor de vrouw die tussen huishoudster en minnares in zweefde en ervan droomde te zullen landen als wettig echtgenote van een blanke Europese man met status, aan wie hij zijn familie-eer te grabbel gooit? Een typisch Indisch verhaal van schandaal waar men tegenwoordig niets meer van begrijpt. Maar de nimf had helemaal niets oosters, eerder iets Keltisch. Hij begon te stotteren bij de gedachte om over de *njai* te gaan vertellen, eventjes, maar lang genoeg om de klas te verbazen. Er waren leerlingen die spottende blikken uitwisselden. Hij zou niet over de *njai* gaan verhalen, o nee.

Hij vergat het voor hem pijnlijke tafereel pas lang na schooltijd, aan tafel met Denise, die Indisch eten uit de stad had meegenomen omdat ze, net als hij, geen zin meer had in koken. Was het een teken, dat ze Indisch eten had meegebracht? Een indirect initiatief in een laatste poging tot elkaar te komen? Was het toeval? Vreemd was het te vermoeden dat zij soms zijn dagdromen scheen aan te voelen. Pijnlijk was het om zelfs maar niet te weten hoe zij ongeveer dacht.

Nacht. Bijna alle eitjes waren uitgekomen. Enkele verschimmelde zoog hij voorzichtig met een provisorisch hevelslangetje tussen zijn lippen weg van de bodem, en blies het voordat het water zijn mond bereikte leeg in een Chinese kom, waarop een vis was geschilderd. Hij voelde zich bedroefd, niet langer als een schouwende god maar als een knecht van de dood. Nog treuriger werd hij bij de aanblik van hulpeloze visjes die stierven tijdens hun geboorte, te zwak om het ei helemaal uit te kruipen. Ook hun korte leven eindigde in de Chinese kom.

Op de zesde dag werd hij nerveus en voegde kunstmatig voedsel aan het water toe. Maar op de zevende dag was al het water vertroebeld. Hij begon paniekerig het water te verversen, er stierf veel jongbroed onder zijn trillende handen.

Het was op de achtste dag dat Denise het huis verliet met een weekendtas voor een visite aan haar moeder. Monté zocht kasten, toilettafel en nachtkastje af, probeerde na te gaan wat ze allemaal meegenomen had en voor hoelang. Onnodig, want ze kwam gewoon terug op zondagavond, ze zou pas later echt verdwijnen, in de tweede week, toen hij stevast bij thuiskomst direct zijn kelder opzocht en het avondeten niet meer met haar samen gebruikte maar dat pas tot zich nam als ze sliep.

Het was op de elfde dag dat hij meende sporen te hebben ontdekt van een bezoek van haar aan zijn kelder tijdens schooltijd.

Ze stond voor de spiegel in de slaapkamer in een lange witte nachtjapon, bijna preuts. Hij voelde een ongekende innigheid terwijl zij, voor het eerst via de spiegel, met elkaar communiceerden.

Maar die woorden.

‘Ben je echt niet in de kelder geweest?’

‘Wat zou ik daar moeten?’

‘Nieuwsgierigheid.’

‘Naar wat dan?’

Hij aarzelde, verbaasd over haar onverschilligheid voor dat wonder der voortplanting. Misschien was het een list om hem aan het praten te krijgen? Ze zou het gesprek gemakkelijk op henzelf kunnen betrekken, hij zou zich doorzien weten in zijn onberedeneerde angst voor een nageslacht. Daarom besloot hij maar te zwijgen.

Hij tuurde nog een poosje in de spiegel terwijl zij onverstoord haar gezicht reinigde met watten en flesjes. Hij probeerde hen samen in één heldere oogopslag te vangen, maar dat was onmogelijk: je kunt alleen een schim van de ander in de spiegel zien als je naar jezelf kijkt, of de schim van jezelf als je naar de ander kijkt.

Wat voor waarheden zo’n spiegel al niet verraadt, bedacht hij later, starend over de hoofden in de klas, die hem als één veelkoppige schim toescheen. De klas leek wel een leger, geordend en afgericht, met achteraan in het midden de nimf. Ze stond erbuiten, of erboven, nee ... als hij goed keek, stond ze aan het hoofd van de troep.

Op de twaalfde dag trof hij het huis verlaten aan. Denises kledingkast was helemaal leeg, de openstaande deuren leken ook de rest van het huis om leegte te willen vragen.